

Sag C-743/23

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

4. december 2023

Forelæggende ret:

Landesozialgericht für das Saarland (Tyskland)

Afgørelse af:

15. november 2023

Sagsøger og appelinstans:

A

Sagsøgt og appellant:

GKV-Spitzenverband

Hovedsagens genstand

Sygeforsikringspligt – fastlæggelse af, hvilken lovgivning der finder anvendelse – udøvelse af erhvervsvirksomhed i to eller flere medlemsstater – hensyntagen til erhvervsvirksomhed i tredjelande

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Artikel 267 TEUF

Præjudicielle spørgsmål

1. Skal artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 883/2004, sammenholdt med artikel 14, stk. 8, i forordning nr. 987/2009, fortolkes således, at der ved undersøgelsen af, om en væsentlig del af virksomheden udøves i en medlemsstat, skal tages hensyn til hele arbejdstagerens virksomhed, herunder dennes virksomhed i tredjelande?

2. Eller skal artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 883/2004, sammenholdt med artikel 14, stk. 8, i forordning nr. 987/2009, fortolkes således, at der ved undersøgelsen af, om en væsentlig del af virksomheden udøves i en medlemsstat, kun skal tages hensyn til den virksomhed, som arbejdstageren udøver i medlemsstater?

Anførte EU-retlige forskrifter

Aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer (herefter »aftalen EF-Schweiz«): artikel 8 og bilag II, artikel 1

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (herefter: »forordning nr. 883/2004«): artikel 13

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 af 16. september 2009 om de nærmere regler til gennemførelse af forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (herefter: »forordning nr. 987/2009«): artikel 14 og 16

Anførte nationale forskrifter

Gesetz zur Koordinierung der Systeme der sozialen Sicherheit in Europa (lov om samordning af de sociale sikringsordninger i Europa): § 2

Sozialgesetzbuch Fünftes Buch – Gesetzliche Krankenversicherung (SGB V) (socialloven, femte bog – lovpligtig sygeforsikring, herefter »SGB V«): § 219a

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Tvisten vedrører spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren i perioden fra 1. december 2015 til 30. november 2020 var omfattet af sygeforsikringspligten i Tyskland eller i Schweiz.
- 2 Sagsøgeren, der bor i Tyskland, udøvede i perioden fra den 1. december 2015 til den 31. december 2020 beskæftigelse i Schweiz. Han blev af sin arbejdsgiver ansat som eksportteknolog og skulle aflægge besøg hos kunder og dér rådgive dem samt gennemføre kurser, seminarer og prøvesmagninger. Kunderne befandt sig hovedsageligt i lande uden for Den Europæiske Union. I Schweiz og i Tyskland arbejdede han normalt 10,5 dage i kvartalet. I Tyskland bestod virksomheden i arbejde udført fra hjemmet på sagsøgerens bopæl. Sagsøgeren oppebar sit månedlige vederlag som et samlet beløb, der ikke var opdelt forholdsmæssigt efter virksomhedsstedet.

- 3 Han henvendte sig den 19. november 2015 til sagsøgte og gjorde opmærksom på, at han var beskæftiget i Schweiz og udøvede mindre end 25% af sin virksomhed i Tyskland.
- 4 Sagsøgeren tegnede pr. 1. december 2015 en sygeforsikring i Schweiz. Ved skrivelse af 22. februar 2016 meddelte Amt für Sozialbeiträge des Kantons Basel-Stadt (kontoret for bidrag til sociale sikringsordninger i kantonen Basel), at den havde modtaget dokumentationen for sygeforsikringen og tog til efterretning, at sagsøgeren havde tegnet den lovpligtige forsikring i Schweiz i henhold til KVG (Krankenversicherungsgesetz (lov om sygeforsikring)) i overensstemmelse med de bilaterale aftaler (EU/EFTA-præmie for Tyskland).
- 5 Ved afgørelse af 18. august 2016 fastslog sagsøgte på grundlag af artikel 13 i forordning nr. 883/2004, at den tyske lovgivning om social sikring fandt anvendelse på det omhandlede lønnede beskæftigelsesforhold i perioden fra 1. december 2015 til 30. november 2020, og udstedte en tilsvarende A1-attest. Sagsøgeren udøvede normalt den lønnede beskæftigelse i to eller flere medlemsstater. Mere end en væsentlig del af den lønnede beskæftigelse blev udøvet i hans bopælsland, Tyskland, og derfor fandt den tyske lovgivning om social sikring anvendelse.
- 6 Ved indsigelsesafgørelse af 18. december 2020 forkastede sagsøgte sagsøgerens indsigelse. Bestemmelserne i forordning nr. 883/2004 og forordning nr. 987/2009 fandt anvendelse på de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag. Da disse forordninger udelukkende fandt anvendelse inden for deres geografiske anvendelsesområde, var det kun den virksomhed i de lande, der var omfattet af dette anvendelsesområde, der var afgørende. I denne henseende skulle der i den konkrete sag kun tages udgangspunkt i sagsøgerens andele af arbejdstid i Tyskland og i Schweiz. I denne sammenhæng udøvede sagsøgeren en væsentlig del af den lønnede beskæftigelse i bopælslandet.
- 7 Den 28. december 2020 anlagde sagsøgeren søgsmål til prøvelse af denne afgørelse.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 8 Sagsøgeren forklarede, at den periode, han var lønnet beskæftiget i Schweiz, omfattede perioden fra 1. januar 2015 til og med den 31. december 2020. Ved fastlæggelsen af den væsentlige del af arbejdstiden skal der ikke alene tages udgangspunkt i arbejdstiden i Tyskland og Schweiz, men snarere til hans samlede lønnede beskæftigelse, og dermed også til virksomhed i tredjelande. Desuden ses det ikke, at sagsøgte på behørig vis i henhold til artikel 16, stk. 2, i forordning nr. 987/2009 har underrettet den schweiziske institution, og derfor kan den anfægtede afgørelse ikke have bindende virkning. I hele den periode, hvor han var lønnet beskæftiget i Schweiz, var han desuden registreret hos de sociale sikringsmyndigheder som værende underlagt den lovpligtige sociale sikringsordning. Amt für Sozialbeiträge des Kantons Basel-Stadt (kontoret for

bidrag til sociale sikringsordninger i kantonen Basel) har med bindende virkning for ham fastslået, at han er tilsluttet sygeforsikringsordningen som grænsearbejder i Schweiz (afgørelse af 22.2.2016, som i henhold til artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 987/2009 også skal accepteres af sagsøgte). Sagsøgte har heller ikke på nogen måde draget omsorg for, at afgørelsen af 18. august 2016 blev gennemført af de tyske socialsikringsinstitutioner. Desuden har sagsøgte på ingen måde bestræbt sig på at afslutte indsigelsessagen inden for rimelig tid. Tværtimod blev sagen skrinlagt i fire år. Som følge af denne adfærd fra sagsøgtes side kunne sagsøgeren med rette forvente, at sagsøgte ikke ville opretholde den oprindelige afgørelse.

- 9 Sagsøgte forklarede, at denne som institution i sagsøgerens bopælsland i henhold til artikel 16, stk. 2, i forordning nr. 987/2009, sammenholdt med SGB V's § 219a, havde haft kompetence til at træffe den pågældende afgørelse. Sagsøgte havde også informeret såvel den schweiziske institution som procesdeltageren om sin afgørelse af 18. august 2016.
- 10 Efter anmodning fra Sozialgericht (domstol i socialretlige sager) meddelte Bundesamt für Sozialversicherungen (forbundskontoret for sociale sikringsordninger) i Bern, at sagsøgtes afgørelse af 18. august 2016 ikke var blevet videresendt til den kompetente schweiziske institution, Ausgleichskasse Basel-Stadt (Basels kompensationskasse). Man var indforstået med sagsøgtes fastsættelse af, hvilken lovgivning der fandt anvendelse. Fastsættelsen vedrørte en periode med tilbagevirkende kraft, og A1-attesten kunne også udstedes med tilbagevirkende kraft for en periode. Desuden var A1-attesten af ren deklatorisk karakter. Forelå der ikke en attest, skulle det i henhold til de generelle principper i forordning nr. 883/2004 fastlægges, hvilken socialforsikringsvedtægt, der var relevant. Da Schweiz nu havde fået kendskab til, at sagsøgte havde fastlagt, hvilken lovgivning der fandt anvendelse og var indforstået hermed, var den omstændighed, at fastlæggelsen i 2016 ikke blev registreret korrekt i Schweiz, ikke længere af betydning. Ausgleichskasse Basel-Stadt (Basels kompensationskasse) havde allerede – uden at kende til den foreliggende sags faktiske omstændigheder og sagsøgtes fastlæggelse – udstedt en A1-attest for perioden fra den 1. januar 2019 til den 31.12.2020, som dokumenterede, at schweizisk lovgivning om social sikring fandt anvendelse. Bekræftedes det imidlertid, at tysk ret fandt anvendelse, skulle den schweiziske attest erklæres ugyldig, og bidragene tilbagebetales til den schweiziske arbejdsgiver. For perioderne fra 1. december 2015 til den 31. december 2018 og fra den 1. januar 2021 var der ikke forelagt nogen A1-attest for kompensationskassen, og den schweiziske arbejdsgiver havde heller ikke anmodet om udstationeringer.
- 11 Ved retsafgørelse af 4. august 2022 ophævede Sozialgericht für das Saarland (domstol i socialretlige sager i Saarland) afgørelsen af 18. august 2016 og pålagde i henhold til artikel 13 i forordning nr. 883/2004, sammenholdt med artikel 16 i forordning nr. 987/2009, sagsøgte at fastlægge, at schweizisk lovgivning fandt anvendelse på sagsøgerens lønnede beskæftigelse i perioden fra den 1. december 2015 til den 31. december 2020 hos procesdeltageren.

- 12 Den begrundede i det væsentlige sin afgørelse med, at det af artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 883/2004 fremgår, at schweizisk lovgivning fandt anvendelse, dvs. lovgivningen i den medlemsstat, hvor virksomheden, som beskæftiger sagsøgeren, havde sit hjemsted (her: Schweiz), da sagsøgeren ikke udøvede en væsentlig del af sin virksomhed i bopælsmedlemsstaten (her: Tyskland). Udføres af ca. 65 arbejdsdage i kvartalet kun 10,5 i Tyskland (knap 1/6), kunne dette ikke længere anses for væsentligt som omhandlet i artikel 13, stk. 1, i forordning 883/2004 og artikel 14, stk. 8, i forordning 987/2009.
- 13 Lagdes sagsøgtets synspunkt om kun at tage hensyn til Schweiz og Tyskland med beskæftigelsesandelene i disse lande til grund ved fastlæggelsen af den lovgivning, der finder anvendelse, kunne afgørelsen i henhold til artikel 16, stk. 2, i forordning nr. 987/2009 så også kun træffes for lønnet beskæftigelse udøvet i disse medlemsstater. Dette fremgår ikke af ordlyden af artikel 13, stk. 1 og 3, i forordning nr. 883/2004, og artikel 14, stk. 8, i forordning 987/2009 og er heller ikke i overensstemmelse med bestemmelsernes hensigt og formål, nemlig at nå frem til en fastlæggelse af, hvilken lovgivning der finder anvendelse på den (ene) lønnede beskæftigelse. Sagsøgtets fortolkning af reglerne medfører, at en samlet, faktisk situation, her beskæftigelsesforholdet, ville blive splittet på unaturlig vis. EU-Domstolen (herefter »Domstolen«) har allerede i dom af 19. maj 2022, Ryanair (C-33/21, EU:C:2022:402), truffet afgørelse i denne retning. Det er sagsøgte, der efter retten har pålagt den dette, har kompetence til at fastlægge, hvilken lovgivning der finder anvendelse.
- 14 GKV-Spitzenverband har den 6. september 2022 appelleret retsafgørelsen, der blev forkyndt for denne den 9. august 2022.
- 15 I appelsagen har GKV-Spitzenverband [(herefter »appellanten«)] gjort gældende, at forordningens bestemmelser og dermed den retlige konsekvens af fastlæggelsen udelukkende vedrører virksomhed inden for forordningernes anvendelsesområde. Hvis EU-lovgiver havde ønsket, at der skulle tages hensyn til virksomhed i tredjelande i forbindelse med i undersøgelsen af artikel 13 i forordning nr. 883/2004, ville der i denne henseende være blevet vedtaget regler, der ligeledes omfattede de andre konstellationer, der er reguleret i artikel 13 i forordning nr. 883/2004.
- 16 Dommen af 19. maj 2022, Ryanair (C-33/21, EU:C:2022:402), vedrører flypersonalets særlige situation. I denne dom henvises der intetsteds til, at de berørte personer har været beskæftiget i en stat, hvor forordningen ikke gælder. Dommen egner sig dermed ikke til at afklare dette spørgsmål. I to andre domme (C-631/17, EU:C:2019:381 og C-372/20, EU:C:2021:962) henvises der til, at heller ikke Domstolen har taget fast stilling til dette spørgsmål endnu, og at den hidtidige retspraksis er selvmodsigende.
- 17 Desuden har appellanten – i tilfælde af, at denne på grundlag af en dom med pålæg fastlægger, at schweizisk lovgivning om social sikring finder anvendelse – ganske vist kompetence til at fastsætte, hvilken lovgivning der finder anvendelse,

når Tyskland er bopælsland, men ikke til at udstede A1-attesten (hvis schweizisk ret finder anvendelse). Proceduren i henhold til artikel 16 i forordning 987/2009 bestemmer, at den kompetente schweiziske institution underrettes om fastlæggelsen og derefter udsteder A1-attesten. Fastlæggelsen er indledningsvis kun midlertidig, og den kompetente schweiziske institution har i dette tilfælde ret til at gøre indsigelse inden for en frist på to måneder. Den kompetente schweiziske myndighed er ikke bundet af en tysk rets dom, da denne ikke har retsvirkning uden for Tysklands område. Som bekendt deler den kompetente schweiziske myndighed appellanten synspunkt og er af den opfattelse, at det er ikke muligt at tage hensyn til arbejdstid uden for anvendelsesområdet for forordning nr. 883/2004. Det skal derfor lægges til grund, at den schweiziske myndighed vil gøre brug af sin mulighed for at gøre indsigelse.

- 18 Appellanten har nedlagt påstand om, at retsafgørelsen af 4. august 2022 fra Sozialgericht für das Saarland (domstol i socialretlige sager i Saarland) ophæves, og at appellanten frifindes.
- 19 A [(herefter »appelindstævnte«)] og procesdeltageren har nedlagt påstand om, at appellen forkastes. De har forsvaret den appellerede afgørelse.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 20 Den rette fortolkning af artikel 13 i forordning nr. 883/2004 og af artikel 14 i forordning nr. 987/2009 er afgørende for, hvor appelindstævnte i den omtvistede periode fra 1. december 2015 til den 30. november 2020 var omfattet af sygeforsikringspligten. Fastlæggelsen af, hvilken lovgivning der finder anvendelse i tilfælde af normal erhvervsvirksomhed på flere medlemsstaters område er baseret på artikel 13 i forordning nr. 883/2004, hvis gennemførelse er reguleret af artikel 16 i forordning nr. 987/2009.
- 21 Artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 987/2009 er relevant, da appelindstævnte har udøvet virksomhed i to medlemsstater, nemlig i Tyskland og i Schweiz. Ved udtrykkeligt at nævne forordning nr. 1408/71 og nr. 883/2004 i afsnit A i bilag II til aftalen EF-Schweiz i dens forskellige udgaver udvider aftalen EF-Schweiz således anvendelsesområdet for disse forordninger til også at omfatte Det Schweiziske Forbund, således at Det Schweiziske Forbund ikke skal betragtes som et tredjeland, men som en medlemsstat i den foreliggende sag (Domstolens dom af 15.9.22, C-58/21, EU:C:202:691, præmis 38).
- 22 Den kompetente myndighed som omhandlet i artikel 16, stk. 1, i forordning 987/2009 er i Tyskland Bundesministerium für Arbeit und Soziales (forbundsministeriet for beskæftigelse og sociale anliggender). Ministeriet har udpeget appellanten, GKV-Spitzenverband, DVKA, som det kompetente organ for fastlæggelse af, hvilken lovgivning der finder anvendelse, i henhold til artikel 16, stk. 2, i forordning nr. 987/2009 i forbindelse med normal erhvervsvirksomhed i flere medlemsstater, når den pågældende person som her har bopæl i Tyskland. Afgørelsen dokumenteres ved udstedelse af A1-attesten.

- 23 I henhold til artikel 16, stk. 2, første og andet punktum, i forordning nr. 987/2009 skal appellanten under hensyntagen til artikel 13 i forordning nr. 883/2004 og artikel 14 i forordning nr. 987/2009 straks midlertidigt fastlægge, hvilken lovgivning appelindstævnte er omfattet af.
- 24 Hvad angår artikel 14, stk. 8, i forordning nr. 987/2009 giver lønnen ingen oplysning om, at appelindstævnte udøvede en væsentlig del af sin lønnede beskæftigelse i Tyskland. Han oppebar sit månedlige vederlag som et samlet beløb, der ikke var opdelt forholdsmæssigt efter virksomhedssted.
- 25 Arbejdstiden har således afgørende betydning. Appelindstævnte har ud af ca. 65 arbejdsdage i kvartalet arbejdet 10,5 dage (ca. 16%) i Tyskland, yderligere 10,5 dage (ca. 16%) i Schweiz og de resterende dage i tredjelande.
- 26 Såfremt appelindstævntes samlede arbejdstid under hensyntagen også til hans virksomhed i tredjelande skal lægges til grund, må den forelæggende ret forkaste appellants appel. I dette tilfælde andrager andelen af virksomheden i Tyskland mindre end 25% og udgør dermed ikke en væsentlig del af den lønnede beskæftigelse. Dette medfører, at schweizisk ret finder anvendelse. Appelindstævnte kan så også kræve, at appellanten fastslår, at schweizisk ret finder anvendelse. Dette følger af artikel 16, stk. 2, første punktum, i forordning nr. 987/2009.
- 27 Såfremt appelindstævntes arbejdstid kun lægges til grund under hensyntagen til hans virksomhed i Tyskland og Schweiz uden hensyntagen til virksomheden i tredjelandene, skal den forelæggende ret tage appellants påstand til følge og ophæve retsafgørelsen fra Sozialgericht (domstol i socialretlige sager). I dette tilfælde andrager andelen af virksomheden i Tyskland 50% og udgør dermed en væsentlig del af den lønnede beskæftigelse. Dette medfører, at tysk ret finder anvendelse.
- 28 Domstolen har, så vidt det ses, endnu ikke udtalt sig klart om spørgsmålet om, hvorvidt der i forbindelse med fastsættelsen af, om en væsentlig del af virksomheden udøves på en medlemsstats område, skal tages udgangspunkt i den samlede virksomhed, herunder også den virksomhed, der udøves i tredjelande.
- 29 Dommen af 19. maj 2022, Ryanair (C-33/21, EU:C:2022:402) vedrørte spørgsmålet om, hvilken lovgivning om social sikring der i henhold til de relevante bestemmelser i forordning nr. 1408/71 og forordning nr. 883/2004 i begges affattelser finder anvendelse på kabinepersonalet i et i én medlemsstat (Irland) etableret luftfartsselskab, som ikke er dækket af E101-attester, og som dagligt arbejder 45 minutter i et lokale beregnet til besætningen, et såkaldt »crew room«, som det pågældende luftfartsselskab råder over i en anden medlemsstat (Italien), som dette kabinepersonale, der i den resterende arbejdstid befinder sig om bord på et af luftfartsselskabets fly, bor i.
- 30 Det kan ikke udledes af denne dom, om der inden for rammerne af artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 883/2004 ligeledes skal tages hensyn til den virksomhed,

der udøves i et tredjeland. Ifølge den forelæggende ret kan det ikke, således som Sozialgericht (domstol i socialretlige sager) gjorde det, antages, at det for Domstolen ved fastlæggelsen af den væsentlige del af virksomheden i bopælslandet (konkret Italien) ikke er relevant, i hvilke yderligere forordnings- eller tredjelands arbejdstagerne også var beskæftigede, fordi Domstolen ellers ville være fremkommet med udtrykkelige bemærkninger hertil. Dommen indeholder ingen redegørelse om, hvorvidt de omhandlende arbejdstagere overhovedet var beskæftiget i tredjelande. Under disse omstændigheder var der for Domstolen ingen anledning til at tage stilling til det i den foreliggende sag omtvistede spørgsmål.

- 31 Domstolen fastslog i dom af 8. maj 2019, Inspecteur van de Belastingdienst (C- 631/17, EU:C:2019:381), at det i denne sag omhandlede arbejdsforhold på trods af virksomheden uden for Unionens område bevarede en tilstrækkelig snæver tilknytning til dette område, eftersom arbejdstageren i den pågældende periode havde bevaret sin bopæl i Letland og eftersom hans arbejdsgiver havde hjemsted i Nederlandene. Deraf følger med henblik på den foreliggende sag, at den omstændighed, at appelinstævnte ikke kun var beskæftiget i Tyskland og Schweiz, men også i tredjelande, ikke udelukker, at der foreligger en tilstrækkelig snæver tilknytning mellem appelinstævntes arbejdsforhold og Unionens område. Dette er parterne heller ikke uenige om. Bortset herfra præciseredes det imidlertid af Domstolen, at de særlige regler i artikel 12-16 i forordning nr. 883/2004, og dermed navnlig artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 883/2004, ikke var relevante. Det kan således ikke udledes af dommen, om der inden for rammerne af artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 883/2004 ligeledes skal tages hensyn til den virksomhed, der udøves i et tredjeland.
- 32 En afgørelse af det omtvistede spørgsmål i den foreliggende sag følger heller ikke af den anden dom, som appellanten har henvist til, af 25. november 2021, Finanzamt Österreich (Familieydelse til ulandsarbejder) (C- 372/20, EU:C:2021:962). Sagsøgeren i hovedsagen i denne sag og hendes børn var tyske statsborgere med registreret bopæl i Tyskland, mens hendes ægtefælle og børnenes far var brasiliansk statsborger og aldrig havde haft registreret bopæl i Tyskland. Sagsøgeren i hovedsagen indgik en ansættelseskontrakt med en ikkestatslig østrigsk organisation. I henhold til denne kontrakt var sagsøgeren i hovedsagens tjenestested beliggende i Wien (Østrig), og hendes familiemedlemmer og sagsøgeren selv var tilknyttet socialsikringen gennem Wiener Gebietskrankenkasse (den lokale sygekasse i Wien, Østrig). Efter at have fulgt et forberedelseskursus i Wien påbegyndte sagsøgeren i hovedsagen en udstationering i Uganda.
- 33 Domstolen fastslog indledningsvis igen, at den blotte omstændighed, at en arbejdstagers virksomhed udøves uden for Unionens område, ikke er tilstrækkelig til at udelukke, at Unionens regler, navnlig reglerne i forordning nr. 883/2004, finder anvendelse, såfremt arbejdsforholdet har en tilstrækkelig snæver tilknytning til dette område. Domstolen anerkendte, at der var en tilstrækkelig snæver tilknytning til Unionens område, nærmere bestemt til det østrigske område

(arbejdsgiveren var etableret i Østrig). Arbejdstageren gennemførte i denne medlemsstat en uddannelsesperiode før sin udstationering i et tredjeland samt en reintegrationsperiode efter sin udstationering. Ansættelseskontrakten blev indgået i overensstemmelse med østrigsk ret, arbejdstageren var tilsluttet den østrigske socialsikringsordning, og hun udførte sine udstationeringer i forbindelse med den udviklingsbistand, som Republikken Østrig ydede. Domstolen fortolkede artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning nr. 883/2004 således, at den udpegede lovgivningen i arbejdsgiverens medlemsstat, dvs. den østrigske lovgivning, som værende den eneste, som arbejdstageren skulle være omfattet af, og at det ikke var fornødent at anvende den subsidiære regel, der er fastsat i artikel 11, stk. 3, litra e), i forordning nr. 883/2004. Den særlige regel i artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 883/2004 spillede ikke nogen rolle i forbindelse med afgørelsen.

- 34 Af de ovenfor anførte grunde finder den forelæggende ret, at en fortolkning af artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 883/2004, sammenholdt med artikel 14, stk. 8, i forordning nr. 987/2009, for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt der ved undersøgelsen af, om en væsentlig del af virksomheden udøves i en medlemsstat, skal tages hensyn til hele arbejdstagerens virksomhed, herunder dennes virksomhed i tredjelande, eller ej, ikke er hævet over enhver tvivl og mener, at der er behov for afklaring som nævnt i de præjudicielle spørgsmål.

ARBEJDSDOMSTOLEN